

* فهرست *

۸	مقدمه
۱۲	جلسه ۱۳۹۵/۷/۱۴
۱۳	لایحه اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران
۱۴	لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور
۱۵	جلسه ۱۳۹۵/۷/۲۸
۱۶	لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه دامپزشکی و بهداشت دام بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان
۱۶	لایحه تصویب احکام و مصوبات بیست و پنجمین کنگره اتحادیه جهانی پست (منعقدشده در دوحه - ۲۰۱۲ میلادی برابر با ۱۳۹۱ هجری شمسی)
۱۸	لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی (اعاده شده از شورای نگهبان)
۳۳	اصلاح اساسنامه سازمان ملی زمین و مسکن (اعاده شده از شورای نگهبان)
۳۹	جلسه ۱۳۹۵/۸/۱۲
۴۰	لایحه تصویب احکام و مصوبات بیست و پنجمین کنگره اتحادیه جهانی پست (منعقدشده در دوحه - ۲۰۱۲ میلادی برابر با ۱۳۹۱ هجری شمسی)
۵۰	طرح استفساریه تبصره (۴) ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (اعاده شده از شورای نگهبان)
۶۶	لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی (اعاده شده از شورای نگهبان)
۷۰	جلسه ۱۳۹۵/۹/۳ (صبح)
۷۱	طرح استفساریه ماده (۷۹) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
۷۶	طرح استفساریه ماده (۸۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
۷۷	لایحه اساسنامه سازمان فرهنگی هنری فارسی زبانان (ایتا)
۹۴	طرح الحاق دو تبصره به ماده (۶۱۷) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم - تعزیرات و مجازات های بازدارنده)
۱۰۲	جلسه ۱۳۹۵/۹/۳ (عصر)
۱۰۳	لایحه احکام دائمی برنامه های توسعه کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
۱۳۵	جلسه ۱۳۹۵/۹/۱۷ (صبح)
۱۳۶	لایحه احکام دائمی برنامه های توسعه کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
۱۹۴	جلسه ۱۳۹۵/۹/۱۷ (عصر)
۱۹۵	لایحه احکام دائمی برنامه های توسعه کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
۲۲۲	لایحه موافقتنامه پاریس
۲۲۵	لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی (اعاده شده از شورای نگهبان)
۲۲۶	لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن فرهنگستان ها و مجامع علمی آسیا
۲۲۹	لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی تایلند
۲۳۰	جلسه ۱۳۹۵/۹/۲۴ (صبح)
۳۳۱	لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مجارستان به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات های بر درآمد و سرمایه به انضمام تشریفات (پروتکل) الحاقی
۲۵۶	لایحه موافقتنامه پاریس
۲۶۸	جلسه ۱۳۹۵/۹/۲۴ (عصر)

۲۶۹.....	لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن فرهنگستان‌ها و مجامع علمی آسیا.....
۲۷۵.....	لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لهستان.....
۲۷۸.....	لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت مجارستان.....
۲۸۰.....	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه و تشریفات (پروتکل) آن.....
۲۸۶.....	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری متحده تانزانیا.....
۲۸۹.....	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری سنگاپور.....
۲۹۵.....	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلواک.....
۲۹۹.....	لایحه موافقتنامه بین جمهوری اسلامی ایران و پادشاهی مغرب به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف در مورد مالیات‌های بر درآمد.....
۳۰۲.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۱.....
۳۰۳.....	لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلواک به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد.....
۳۱۰.....	لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه در زمینه همکاری و کمک متقابل اداری در امور گمرکی.....
۳۱۱.....	لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک.....
۳۱۱.....	لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کرواسی.....
۳۱۲.....	لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لیتوانی.....
۳۱۳.....	لایحه موافقتنامه کمک متقابل اداری در امور گمرکی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان.....
۳۱۴.....	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین جمهوری اسلامی ایران و ژاپن.....
۳۱۹.....	لایحه موافقتنامه همکاری و کمک متقابل اداری در امور گمرکی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره.....
۳۲۰.....	لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لهستان.....
۳۲۰.....	لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان در زمینه ادامه ساخت، بهره‌برداری و استفاده از منابع آب و انرژی سدها و نیروگاه‌های برق‌آبی خداآفرین و قیزقلعه‌سی بر روی رودخانه ارس.....
۳۲۰.....	طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۳۲۲.....	طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....
۳۲۹.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۸.....
۳۳۰.....	لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لهستان.....
۳۳۱.....	لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان در زمینه ادامه ساخت، بهره‌برداری و استفاده از منابع آب و انرژی سدها و نیروگاه‌های برق‌آبی خداآفرین و قیزقلعه‌سی بر روی رودخانه ارس.....
۳۳۲.....	طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۳۹۰.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۱۵ (صبح).....
۳۹۱.....	طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۴۲۲.....	طرح اصلاح بند (ه) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور.....
۴۳۷.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۱۵ (عصر).....
۴۳۸.....	لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۴۵۴.....	لایحه اساسنامه سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا).....
۴۶۳.....	لایحه اصلاحات پیوست کنوانسیون بین‌المللی ایمنی جان اشخاص در دریا مورخ ۱۹۷۴ (۱۳۵۳) و آیین‌نامه بین‌المللی امنیت کشتی‌ها و تسهیلات بندری (آی.اس.پی.اس).....
۴۶۷.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۲۹.....
۴۶۸.....	لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶).....
۴۹۹.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۲۹ (عصر).....
۵۰۰.....	لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶).....
۵۳۰.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۰/۳۰.....
۵۳۱.....	لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶).....
۵۸۰.....	لایحه اساسنامه سازمان فرهنگی هنری فارسی زبانان (ایتا) (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۵۸۲.....	جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۲.....

۵۸۳ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۶۳۶ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۶ (صبح)
۶۳۷ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۶۸۷ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۶ (عصر)
۶۸۸ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۷۳۷ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۶ (شب)
۷۳۸ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۷۶۸ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۷
۷۶۹ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۸۲۶ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۲ (صبح)
۸۲۷ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۸۷۰ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۲ (عصر)
۸۷۱ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۹۰۶ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۳ (صبح)
۹۰۷ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۹۶۰ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۳ (عصر)
۹۶۱ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۹۹۷ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۷ (صبح)
۹۹۸ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۱۰۲۴ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۱۷ (عصر)
۱۰۲۵ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)
۱۰۵۹ جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۲۷
۱۰۶۰ لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۰۶۲ طرح استفساریه تبصره (۴) ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۰۶۹ لایحه تصویب احکام و مصوبات بیست و پنجمین کنگره اتحادیه جهانی پست (منعقدشده در دوحه - ۲۰۱۲ میلادی برابر با ۱۳۹۱ هجری شمسی) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۰۷۱ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۴ (صبح)
۱۰۷۲ طرح اصلاح بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری
۱۰۷۳ لایحه اساسنامه سازمان فرهنگی هنری فارسی‌زبانان (ایتا) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۰۷۴ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۱۲۷ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۴ (عصر)
۱۱۲۸ لایحه برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۱۵۹ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۱۱
۱۱۶۰ لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۶۰ طرح استفساریه قانون اصلاح بند (ی) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور و بند (ه) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور
۱۱۶۴ طرح الحاق یک ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش
۱۱۷۶ لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه در خصوص تأمین اجتماعی
۱۱۸۱ طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۲۰۷ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۲۱۰ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۱۷
۱۲۱۱ لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
۱۲۲۶ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
۱۲۳۸ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۲۱

- ۱۲۳۹ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
- ۱۲۷۹ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۲۲ (عصر)
- ۱۲۸۰ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
- ۱۳۲۸ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۲۲ (شب)
- ۱۳۲۹ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
- ۱۳۵۹ جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۲۳
- ۱۳۶۰ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

مقدمه

شورا است. این خیلی چیز خوبی است... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این نظرات مخالف ذکر بشود... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا.

بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»
بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، استخراج مبانی نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده^۱ و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ای مدون انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی شده بار دیگر از جهات

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به وسیله‌ی شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه‌ی قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه‌ی مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدعی مغایرت مقررهای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین سان، مجموعه‌ی نظرات ابرازی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتوانه‌ی نظری غنی و قابل اتکایی برای نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به ویژه مجامع علمی- پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آن‌ها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات

۱. نشانی اینترنتی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان: <http://nazarat.shora-rc.ir>

مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آن‌ها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارات‌های به‌کارگیری شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان نسبت به هر موضوع، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مرجع مربوطه منعکس شده است، در پایان بررسی هر موضوع. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء، اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آن‌ها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آن‌ها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مأخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشکده است که در سه مرحله‌ی پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و

مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است - احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیورده و متون آماده شده برای انتشار، با کمترین دخل و تصرف ممکن به متنی روان، سلیس و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مجموعه‌ی کامل مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۵، به جز مذاکرات مربوط به بررسی استعلامات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در برمی‌گیرد.^۱

نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب مباحث مطرح در مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب موضوعات بررسی شده در هر جلسه‌ی شورای نگهبان، از نخستین جلسه‌ی برگزار شده در مهر سال ۱۳۹۵ تا پایان اسفند این سال است.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده شده درون قلاب ([]) قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشکده از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام بخشی به

۱. گفتنی است پیش‌تر پنج کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۲، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۳، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ و نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۶ و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۶ مربوط می‌شد، در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به چاپ رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول - سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول - سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب یا فقدان نوارهای ضبط شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزار شده در سال‌های مذکور است. آماده‌سازی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان شاء الله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است متن کلیه‌ی مشروح مذاکرات‌های نهایی شده (اعم از مشروح‌هایی که در قالب کتاب چاپ شده است و مشروح‌هایی که هنوز به مرحله‌ی چاپ نرسیده است) بر روی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان، ذیل عنوان «مشروح مذاکرات» قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان احسان آهنگری، سعید رحمانیان، علی تقی نژاد، علی ملکی، دکتر احمد تقی‌زاده، دکتر سید سلمان مرتضوی، سید علی حسینی پور اردکانی، سید ابوالفضل حسینی پور اردکانی، سید حسین موسوی، امیر کشتگر، مصطفی خادم‌الحسینی و حسین هاتفی بوده است. «بازبینی متون» بر عهده‌ی آقایان حسین امینی پزوه، دکتر محمدرضا اصغری، سید احمد حسینی پور اردکانی، محمدمیثم نداف‌پور، محمد مهاجری و حسین فاتحی‌زاده بوده، و «نظارت علمی» بر مجموعه و نیز «مدیریت پروژه» بر عهده‌ی آقای دکتر کاظم کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداره‌ی تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادری‌زاده، محمدحسین نادری، علی حاجی‌حسینی، حسین بالازاده، محسن بیات، علیرضا صنیعی‌منش و ابوالفضل ولی‌خانی بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقیق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

پاییز ۱۴۰۰